

הלכות שבת סימן שנה

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה והוא]

וגם אינו קשה להשתמש שם בתשמישין של הצי"ע.⁴⁴

44) אמנם החזו"א (א"ח סי' פט סק"ד) הסתפק בזה, וכתב שיתכן שמ"מ מבטלים את תשמישי חצר גם אם אינם גבוהים ג' טפחים, ועיקר הדבר תלוי אם הוא עדיין משתמש בתשמישי חצר במקום המים, וסיים בצ"ע.

[משנ"ב סי"ק צב]

והלכה הקלו בפי תקרה אף שפיה בשפוע⁴⁵.

45) בספר ה"ך אמונה (כלאים פ"ז הל' יח באור ההלכה ד"ה פי תקרה) הסתפק אם מה שהתירו כאן פי תקרה בשיפוע הוא משום שפי תקרה בזה מועיל מן התורה, ואם כן גם בכלאים יועיל לחלק בין המינים, או שמן התורה אינו נחשב לפי תקרה, אלא שחכמים הקילו בקרפף שהוא מדרבנן, ואם כן לענין כלאים אינו מועיל לחלק.

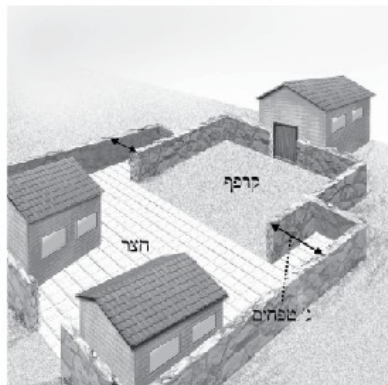
[משנ"ב סי"ק צד]

שנפרצו במלואם זה לזה⁴⁶.

46) ואם נפרצו בשבת, הסתפק החזו"א (א"ח סי' פח ס"ק יד) אם אומרים בזה ידואיל והותרה הותרה, שהרי פסק השו"ע לקמן (סי' שעד סי"ב) שבמקום שיש חסרון מחיצות אין אומרים ידואיל והותרה הותרה, ויש לדון אם באופן זה נחשב כחסרון במחיצות.

[משנ"ב סי"ק צו]

ויפגרו שפתי הקרפף נכנסין בתוך חלל הצי"ע⁴⁷ מבפנים⁴⁸.

47) צריך שיהיה בינים לבין כותלי החצר ג' טפחים כזה , שאם הם קרובים זה לזה בתוך ג' טפחים, אומרים לבדו, ועדיין הם ניתרם מדין מחיצה הנראית מבחוץ כמובאר בשו"ע לקמן (סי' שס ט"ג ומשנ"ב שם סי"ק בו ו-כה, ובסי' שסה ט"ג ובביה"ל

שם ד"ה וכגון שנכנסו), וראה מה שכתבנו לקמן סי' שס ס"ק כו. ולענין כמה צריך שיכנסו כותלי הקרפף לתוך החצר כדי שיחשב פרוץ במילואו ולא יועילו כותלי החצר להחשיבו כנראה מבחוץ, כתב בביה"ל (שם) בשם הפמ"ג, שלכל היותר צריך ג' טפחים, והחזו"א (א"ח סי' סז ס"ק יב) צודד שדי בכל שהוא.

48) מבואר מדרבנן שאם אין כותלי הקרפף נכנסים לתוך חלל החצר, הריהו נותר על ידי שנראה מבחוץ, והוא כדעת הריטב"א והרשב"א, וכמו שכתב בשו"ע (סי' צד). אמנם לדעת התוס' (עירובין כד, ב ד"ה הויא), שההיתר נראה מבחוץ הוא מדין מיגו

שמועיל לפניו, כתב המהרש"א (שם כה, ב) והעתיקו הרעק"א בליון השו"ע (כאן), שכאן אפילו אם אין כותלי הקטנה נכנסים לחצר אינו נותר על ידי נראה מבחוץ, שאין נראה מבחוץ מועיל אלא באופן שאפשר לומר מיגו כגון בחצר קטנה וגדולה (כדלקמן בשו"ע סי' שעד סי"ג), שכיון שהמחיצות מועילות להתיר את הגדולה שלא תהא פרוצה, הריהו מועילות גם לקטנה שלא תחשב פרוצה לגדולה. אבל כאן חצר וקרפף שני ענינים הם. שהחצר חסרונה הוא משום שהיא פרוצה, והקרפף חסרונה הוא משום שהוא נחשב ככרמלית.

והמשנ"ב העתיק את דעת הרשב"א והריטב"א, אף שלקמן (סי' שסה ס"ק כד) נקט כדעת התוס' לענין מיגו שנפרץ לרחבה שהיא יותר מבית סאתים, שאפילו אם אין כותלי המבוי נכנסים לתוך הרחבה אין המבוי נותר מדין נראה מבחוץ, לפי שכיון שכותלים אלו אינם מועילים להתיר את הרחבה, אינם מועילים להתיר את המבוי, משום שכאן הלא הגיפופים מועילים להתיר את החצר, ולכן נקט המשנ"ב שלכל הדעות מועיל בזה מיגו.

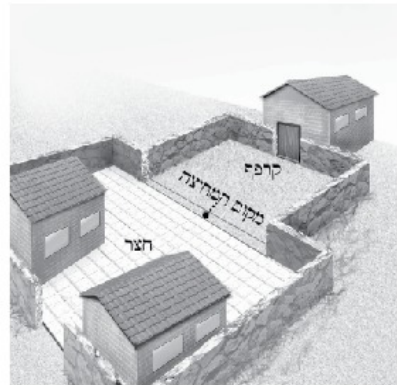
[משנ"ב שם]

ואם לאו אין זה נקרא נפרץ במלואו⁴⁹.

49) ובמה שהצריך המשנ"ב שכותלי הקרפף יהיו נכנסים לתוך החצר, כתב החזו"א (א"ח סי' פח ס"ק יז), שהיינו דוקא באופן שהכותל שבין הקרפף לחצר היה שקוע באויר החצר, שאז כשנפל הכותל אם אין כותלי הקרפף נכנסים לפניו ממחיצות החצר נותר הקרפף מדין נראה מבחוץ כזה .

אבל אם כותל הקרפף אינו נכנס לתוך החצר, אלא יש כותל ישר בין החצר לקרפף ונפרץ חלקו כזה , אם כן גם אם אין כותלי הקרפף נכנסים לחצר, מדין נראה מבחוץ החצר נחשבת כפרוץ, וצ"ע.

בין החצר לקרפף ונפרץ חלקו כזה , אם כן גם אם אין כותלי הקרפף נכנסים לחצר, מדין נראה מבחוץ החצר נחשבת כפרוץ, וצ"ע. ומצטרף אליו, יש בו יותר מבית סאתים, ואין גיפופי החצר מועילים להתיר.

הלכות שבת סימן שנ"ט שם

שנט דין רחקה שאחורי הבתים, וכו' סעיף אהד:

א (א) *רחקה שאחורי הבתים יתרה על בית-סאתים (ב) ולא תקפה לדירה, אין מטלטלין פה
 (ג) אלא בארבע אמות. ואם פתח לה פתח מביתו ואחר-כך תקופה, (ד) יאפלו אם יש
 גרן בינה לבית הוי הקף לדירה: הגה ומה שאין אנו נזקקין לטלטל (ה) בתצרות שאחורי הבתים, משום
 דבזמן הזה סתמן מקפין לדירה, כמו שנחבאר לעיל בפי קרפף (ו) (ר"ע):

שם דין הקף מחיצות לשבת, וכו' ג' סעיפים:

א (א) יחיד ששבת בבקעה והקיף מחיצות (ב) גרועות, (ג) *גגון (ד) שתי בלא ערב (ה) או ערב בלא

באר היטב

(ב) גרועות. אבל מחיצות גבורות נהר אפלו יותר מסאתים. דהקפו לדירה, שרירי הקיפוס לדור בהם בשבת, רש"י: (ג) שתי. כגון שנעץ קנים פחות

משנה ברורה

לאסורו. ולא אמרין פין שהקפף הטר פעם אחת אינו חוזר
 לאסורו. כתבו הפוסקים⁶⁰⁰, (נ"ט) דאם אהד מצדי הקרפף הוא
 כחל של בית ונהי פתח ולבסוף הקף ונפל הכחל, אף-על-גב
 דנשאר פוחלי גזאי שבבית והם סותמים הקרפף, אף-על-פי-כן
 נאסר הקרפף, שרירי מחיצות הסנימיות לתורים הסנימיות נעשו
 ולא לעשות כחל לקרפף, ולא דמי למחיצות חיצוניות, שלוח
 ונחה נעשו:

א (א) רחקה שאחורי הבתים. ורפ"ק היה להניח שטח מקום
 פנוי לפני הבתים ואחורי הבתים; אותו שלפני הבתים קרוי
 חצר, ואותו שלאחורי הבתים קרוי בשם רחקה, ונהי ורפ"ק
 להקפין במחיצות. ונהי אותו חלק הקרוי בשם חצר גובה הקפה
 לדירה, שדרוך לעשות שם כל תשמישי הבית, ועל-כן אפלו אם
 הוא יתר מבית-סאתים, ואפלו צנחה בורין, מטר לטלטל בכלו,

(ב) ואף נהר מהבית לתוכו נאם הוא חדר גבאי או של שנים וערב
 יחדן, דרשות אהד הוא; אכן רחקה, מסתמא לא תקפה לדירה,
 שאין ורפ"ק להשפמש שם תשמישי הבית בל-כף, ועל-כן דינו
 כקרפף לענין יתר מבית-סאתים [קרפף הוא מה שעושין בחוק
 מהעיר מקום מקף מחיצות להניח שם עצים וכהאי גוונא]. ועתה

נבאר דברי השלחן-ערוך: רחקה שאחורי וכו', והינו שהקיף
 השטח הפנוי הנה בשלש מחיצות והסמיך אותם לכחל ביתו:
 (ב) ולא תקפה לדירה, שלא פתח בהפתל פתח להרחקה קדם
 שהקיפה: (ג) אלא בארבע אמות. דין שאר קרפף שלא הקף
 לדירה, וכדלעיל בסימן שנ"ט סעיף א, וכל-שכן שאסור לטלטל

ממנה לבית; אבל אם אין בתקפה רק סאתים, (ג) אין לה דין
 קרפף ומטר לטלטל ממנה אפלו לבית, לפי שאינה רשות מחלקת
 מן הבית לגמרי כמו קרפף, אף-על-פי שלא הקף לדירה:
 (ד) אפלו אם יש גרן וכו', רוצה לומר, אפלו אם קנה גרן
 אחורי ביתו קדם שהקף השלש מחיצות, אין אומרים שבשביל

הגרן נפתח פתח בכתל הבית ואין פתח לרחקה, אלא סתמא
 ממנה לביתו: (ה) בתצרות שאחורי הבתים. הינו רחקה דלעיל:
 גס-כן מטר עד סאתים⁶⁰¹, וכדלקמן בסימן שס"ב סעיף ה, ונקט בקצה,
 לאשמעינן דאפלו בבקעה שאין מצוי לו משה לעשות מחיצות

(ב) גגון שתי וכו', הינו, גגון שנעץ קנים בקרע (ג) פחות פחות משלישה פחותים זה אצל זה⁶⁰², ומכל מקום מרי שתקוצים בארן בחוק
 שלא ינידם הרוח, דאי לא הכי לא נחשב למחיצה כלל⁶⁰³, כמו שקכת בסימן שס"ב סעיף א: (ג) או ערב בלא שתי. גגון שהקיף פתח
 תבליים זה למעלה מזה ואין בין חבל להקבל שלשה טפחים. וצנן בספר גאון-עקב שהביא משם הרשב"א וקריב"א, דהוא דין

באר הגולה

עין שם. ולפי זה נראה שהוא הדין היכי שלא קנה פה בית-דירה, אלא פתח לו
 פתח ואחר-כך הקיפו גג-כן פני, ונסתם הפתח, ולא יצא הקרפף מהתרו.
 אלא דקריב"א בעל הוספת-שבת לא בריא לי: וכי אם הקיפו לדירה מאי
 הוי, ולא מכל מקום עכשו אינו נאוי לתשמיש הבית, מי צדיף מנתמלא קרפף
 שהקף לדירה מים שאינם ראויים לתשמיש, אף-על-גב דהמחיצות קטנות
 ותקפו לדירה, אף-על-פי-כן אסור, ואפשר דהוא דין בדין דין: ואפלו אם
 נחליט דבכרי בעל הוספת-שבת, הינו בשפול הבית או נסתם הפתח מאליה,
 תא בהפילו להבית בכנה או סתם הפתח בנדים ומשעם דאין לו צדף
 להשמש, בודאי טביל הקרפף משם דיה אף-על-פי שהמחיצות קטנות
 וכמו בקרפף שנורע שנתבטל המחיצות, וכמו בסעיף ו, שבכנן מחיצה חדשה
 מקטל מחיצה הישנה אף-על-גב דעומדת עדין, משום שאין דעתו להשפמש
 בה, וסכי נמי בענינגו, וצריך עיון:

* רחקה וכו'. דע, דארבעה שמות יש בענין זה: ברמלית, קרפף, רחקה,
 חצר. ברמלית דבר-הנהר הוא הפקעה שאין הליך לרבים; ברמלית
 ורפ"ק היא קרפף יותר מבית-סאתים שלא הקף לדירה, דמן הדין לרשות-היחיד
 גמור הוא ומרפ"ק הוי ברמלית ונאפל מקום מטלטלין מזה לזה בפחות

[מ]ארבע אמות, כבסימן שמו סעיף ג, אבל מקרפף זה לחצר אסור. כבסימן
 שע"ב סעיף א, ושם קרפף כולל, בין אם הוא יתר מסאתים או בית-סאתים,
 הקפה לדירה או לא הקפה לדירה, הכל בשם זה נקרא, אלא שתלוקין בדינם,
 רחקה שאחורי הבתים, אם הוא יותר מבית-סאתים הוא גס-כן ברמלית ורפ"ק
 אם לא הקפה לדירה, חצר שלפני הבתים הוא בודאי הקפה לדירה, ועל-כן

אף בטה בורין, לרשות-היחיד גמור הוא אף מרפ"ק. קרפף שהוא רק בית
 סאתים מצמצם ולא הקף לדירה, אף שהקרפף מקרי, מכל מקום מטר לטלטל
 בכלו, ואף לחצר מטר, אבל לבית אסור, וכן לרמלית או לקרפף יתר מבית
 סאתים גס-כן אסור אפלו אם הוא דהר נבא. קרפף יותר מבית-סאתים
 שהקפה לדירה [ואפלו אם הוא מתווק כמה בורין גס-כן הכי הוא] או שהוא

פחות מבית-סאתים ולא הקפה לדירה, אפלו לבית מטר⁶⁰⁴ לטלטל, דהוא חשיב
 כחצר שהקפה לדירה, וכל-שכן רחקה שהקפה לדירה בודאי דינא הכי. רחקה
 שהיא בבית-סאתים מצמצם⁶⁰⁵, אף שלא תקפה לדירה, מכל מקום מטר לטלטל
 אף ממנה לבית, כל זה הוא מדברי הפריימגדים במשפצות-הנהב:

* גגון שתי בלא ערב וכו'. עין בהוספת-שבת שמצדד לומר, דאם הוי שלש
 מחיצות מצלות, דמן הנהר הוי לרשות-היחיד גמור, אפלו אם המחיצה
 הרביעית היא שתי או ערב לכד נמי סני בסכי, ושרי לטלטל אפלו מהנחת

נפתח לרחקה, ונהי היא מקף לדירה ומטר לטלטל בכלה ואפלו
א (א) יחיד ששבת בבקעה. הוא דין (ב) דאפלו במקום ישוב
 לאשמעינן דאפלו בבקעה שאין מצוי לו משה לעשות מחיצות

(ב) גגון שתי וכו', הינו, גגון שנעץ קנים בקרע (ג) פחות פחות משלישה פחותים זה אצל זה⁶⁰², ומכל מקום מרי שתקוצים בארן בחוק
 שלא ינידם הרוח, דאי לא הכי לא נחשב למחיצה כלל⁶⁰³, כמו שקכת בסימן שס"ב סעיף א: (ג) או ערב בלא שתי. גגון שהקיף פתח
 תבליים זה למעלה מזה ואין בין חבל להקבל שלשה טפחים. וצנן בספר גאון-עקב שהביא משם הרשב"א וקריב"א, דהוא דין

שער הציזון

(נ"ט) מגן-ארבעה סעיף-קטן ה בשם הפרייט, וכן מבאר בש"ס להראי לגרסתנו ולפרוש רש"י ואור רוצע ורשב"א ורשב"א, אכר העיר זה שם הפגן
 אברהם: (ב) פריימגדים: (ג) מגן-אברהם וש"א בשם הריטב"א: (ד) הוספת-שבת, ותמה על העלת-שבת שכתב בספר מזה: (ה) מגן-אברהם, וכנהנו
 למעושי אם הצמיים בסמך זה אצל זה, אף דהוא שתי לכד נחשב מחיצה מעלה, וכן לענין ערב כי היא גווא. וענין פריימגדים בסימן שס"ב שמצדד
 דבמחיצה של שתי ופשה קנה אחת למעלה לחבר הקנים, הוי מחיצה מעלה ומטר אפלו יותר מבית-סאתים⁶⁰⁶:

הלכות שפת סימן שנת שם

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קא]

כתבו הפוסקים⁶⁰.

50) ראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל ס"ב ד"ה מביתו.

כתב החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ג) שאינה נחשבת מחיצה גרועה. ובשונה הלכות (ס"ד) הוסיף, שבאופן זה גם במחיצת ערב אינה נחשבת מחיצה גרועה. וראה מה שכתב המשני"ב להלן (ס"ק ג) בשם הריטב"א.

[משנ"ב ס"ט]

דאי לאו הכי לא נחשב למחיצה פלג⁸¹.

3) ודעת החזו"א (שם ס"ק ו), שהיינו דוקא אם הרוח מניחה אותם עד כדי שהם מתרחקים זה מזה ג' טפחים, שאז כשהם נדים בטלה המחיצה, ולכן גם בזמן שאינם נדים אינה נחשבת למחיצה. וראה מה שכתבנו בזה לקמן סי' שסב ס"ק ז.

[שעה"צ ס"ק ב]

דבמחיצה של שתי נעשה קנה אחת למעלה לחצר הקנים, הוי מחיצה מעולה ומתיר אפילו יותר מבית-סאתים⁸⁴.

4) וכתב שם (משכ"ז ס"ק א), שכמו כן אם העמיד קנה אחד של שתי בכל רוח, וחיבר אליו קנים או חבלים בערב, נחשב למחיצה מעולה כדק שתי וערב. והחזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ד) תמה על דבריו, שבגמרא מבואר שבדי שיחשב למחיצת שתי וערב, צריך שיהיה לשתי ולערב לכל אחד בפני עצמו דין מחיצה על ידי לבד. ועוד תמה, שהרי בכל מחיצת ערב יש עמודי שתי שמעמידים את החבלים שמתה בערב. וכתב שאי אפשר לעשות מדברי הפמ"ג שום סניף להקל.

ואם עשו מחיצות שתי וערב שטומרות סמוכות זו לזו ואינן נגיעות זו בזו, כתב החזו"א (שם) שאם אינן רחוקות זו מזו ג' טפחים הריהן נחשבות כמחיצה אחת של שתי וערב.

ובאופן שעשו את החמשה טפחים העליונים של המחיצה בשתי וערב, החמשה טפחים התחתונים בשתי לחד, כתב החזו"א (שם) שנחשבת מחיצה מעולה ומועיל מדין פרוץ כעומד, ואין כאן חסרון של בקיעת גדיים, כיון שאין בין הקנים של השתי ג' טפחים.

ואם העמיד הרבה קנים סמוכים זה לזה בשתי, עד שנמצא שיש קנים כנגד כל אור שבין

הקנים כזה וכו', וכולם סמוכים זה לזה בפחות מג' טפחים, כתב החזו"א (שם) שמיעיל הרבה, ואינו נחשב כמחיצה של שתי לחד, כיון שלמקום המוקף אין אור מגילה חוצה לו.

ולענין צורת הפתח האם היא נחשבת למחיצה גרועה, כתב הפמ"ג (סי' שסב א"א ס"ק יז) שאם סביב המקום המוקף יש מחיצות והעומד מרובה על הפתח, ובמקום הפתח עשו צורת הפתח, הרי זה נחשב כמחיצה מעולה ויעדיף ממחיצת שתי או ערב, ומשמע מדבריו שאם אין העומד מרובה אלא יש צורת הפתח סביב רוב החיקף, הרי זה נחשבת מחיצה גרועה כמחיצת שתי או ערב. (ומביאר מדבריו שמחיצת שתי אינה מועילה גם כשהעומד מרובה במחיצה גמורה, וראה מה שכתבנו בביה"ל ד"ה כגון שתי, דעת החזו"א בזה).

סימן שנת

דין רחבה שאחורי הפתח

[רמ"א ס"א]

דבזמן הזה קתמן מקפין לדירה, כמו שנתפאר לעיל גבי קרפף⁸¹.

1) וכתב שם המשני"ב (סי' שנה ס"ק טו), שבזמנינו הרבה תלוי לפי מנהג המקומות.

[ביה"ל ד"ה רחבה]

אפלו לבית מדרש⁸².

2) מדבריו נראה שחילק בין קרפף ששוערו בית סאתים מצומצם שאסור לטלטל ממנו אל הבית, לבין קרפף ששיעור פחות מבית סאתים שמתיר לטלטל ממנו אל הבית. והחזו"א (א"ח סי' פח ס"ק יח) תמה על דבריו, שלשיטת שאסורות בבית סאתים מצומצם, אסור גם אם הוא פחות מבית סאתים, וציון לדברי המשני"ב לעיל (סי' שנה ס"ק עה ו-עו) שאסור גם בפחות מבית סאתים.

ובשעת הדחק, ראה בביה"ל לקמן (סי' שעב ס"א ד"ה או) שהתיר לטלטל מבית לקרפף ששיעורו בית סאתים, אם הם של אדם אחד או של שני בני אדם שעירבו ביניהם.

[ביה"ל ס"ט]

רקפה שהיא קבית-סאתים מקפץ⁸³.

3) ולענין גג, כתב החזו"א (א"ח סי' פט ס"ק י), הובא בשונה הלכות סי' שנה ס"ב ג), שאם הוא בולט ממחיצות הבית שאו אין מחיצותיו ניכרות, דינו כרחבה ולא כקרפף (והיינו לשיטת שאין כרמלית מעל עשרה). ואם אינו בולט, אומרים גוד אסיק מחיצתא (שמחיצות הבית עילות וגודרות על הגג), נחשב כאילו גם למעלה מוקף לדירה, כמבואר במשני"ב לקמן (סי' שסב ס"ק כח) לענין ספינה.

סימן שם

דין הקף מחיצות לשפת

[משנ"ב ס"ק א]

במקום ישוב גס-פן קטר עד סאתים⁸¹.

1) ודינם של רבים במקום ישוב, הביא בספר תיקון מבואות (פי"ח ה"ג) 2) את דברי הריטב"א (עירובין יז, א ד"ה איכא) שדין ישוב כדין בקעה, שרק ליחיד לא מועילה מחיצת שתי, אבל לרבים (משלשה ומעלה) מועילה מחיצת שתי גם במקום שגודלו יותר מבית סאתים. מאידך החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ד) כתב, שבישוב דין רבים כדין יחיד, ואין מועילה מחיצת שתי למקום שהוא יותר מבית סאתים גם אם רבים דרים שם, וסיים בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק ב]

קנים בקרקע פחות פחות משלשה טפחים זה אצל זה⁸².

2) ואם העמיד קנים על שתי, וכל קנה רחב יותר מהפירצה שבצידו,

